

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

ראש השנה דף יז-ב

עניין: ה' קודם שיחטא, ה' לאחר שיחטא

דברי הגמ', תוסי' והגה"ה

חסד^א ויעבור ה' על פניו ויקרא א"ר יוחנן
° אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו
מלמד שנתעמף הקב"ה כשליח צבור^ב
והראה לו למושה סדר תפלה אמר לו כל זמן
שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני
מוחל להם ה' ה' אני הוא קודם שיחטא האדם
ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה

שליש עשרה מדות. אומר רבינו חס' דשני שמות הראשונים

הס' שני	הגה"ה
מדות * כדלמרינן	והכי איתא בפסיקתא
הכא חני ה' קודם	° ותאמר ציון עובדי
שיחטא לרחם עליו	ה' וה' שכחתי אותן
ואני מרחם לאחר	שתי מדות עובדי
שיחטא אם ישוב	ומכל מקום קשיא
ה'° מדת רחמים	ציון דשניהם של
הוא ולא כאלהים	רחמים אין כאן שתי
שהוא מדת הדין	מדות לכך נראה
עון ופשע וחטאה	שהן מדה אחת ואחת
	מהן שם התואר שקך

מהרש"א

סופו כו' והאריך בסוד הענין: ה' ה' אני הוא קודם שיחטא וכו'. דגם קודם שיחטא
צריך רחמים שלא נצרה העולם אלא ע"י ששיתף הקב"ה הרחמים כמ"ש י"ח ציוס צרוף ה'
אלהים ואני הוא שיעיל התשובה לאדם גם אחר שיחטא לרחם עליו: בהג'ת ברותה ל"ג

פחד יצחק יום הכיפורים מאמר א, ה

משותף לשום ענין אחר בעולם בלתי לה' לבדו. ולמדים אנו מכאן
כי כחה של תשובה אינו כח בין שאר הכחות שהעולם מתנהג
על ידיהן, אלא שהיא הוי' חדשה מעיקרה. דכוונתו הפשוטה של
שם הוי' היא המחיה ומהותה וממציא את כל המציאות כולה ומחדשה
בכל רגע ורגע מאין המוחלט אל היש הגמור. ומכיון שאין שום
ביטוי למקורה של מדת התשובה מלבד שם הוי' הרי שהתשובה
היא בריאת יש מאין במהדורא תנינא. וכזה מהלך הענינים:
המהדורא קמא של הבריאה אין כחה מגיע אלא עד שעת החטא
ושעת החטא שעת הקץ היא להוי' זו. והיינו שם הוי' הראשון
אשר בי"ג מדות. ה' קודם שיחטא. אלא שכאן נוצר עולם חדש
של תשובה אשר לזה בא שם הוי' השני. ומכיון שנמצאים אנחנו